

10 *Vier helden*

Aias, Herakles, Elektra,
Filoktetes

Auteur: Sofokles (vert. Patrick
Lateur)

Uitgever: DAMON, februari 2026

Uitvoering: gebonden, 351 pag.

Prijs: € 29,90

Sophocles compleet

Meestervertaler Patrick Lateur heeft al vele bekende en minder erkende auteurs, vooral Griekse, in het Nederlands uitgebracht. De laatste jaren legt hij de lat zelfs nog wat hoger, en gaat hij van het ene klassieke meesterwerk naar het andere. Na Homerus’ *Ilias* (2010) en *Odyssee* (2016) wijdde hij zich aan de tragedies van Aeschylus (2024) en meteen ook maar aan de helft van Sophocles (tweemaal Oedipus en Antigone; 2024). Bij een bespreking van het laatstgenoemde boek in *de Volkskrant* (25 januari 2025), eindigde ik met een duidelijke wens: ‘Hopelijk komt Lateur nog toe aan de vier andere stukken van Sofokles, want ja: nu willen we ook alles.’

Of de vertaler naar me geluisterd heeft weet ik niet, maar hoe dan ook is mijn wens vervuld. Want aan de halve Sophocles van

2024 is nu in 2026 de andere helft toegevoegd: *Vier helden* bevat Lateurs vertaling van Aias, Meisjes van Trachis, Electra en Philoctetes. Daarmee is zijn vertaling van Sophocles compleet. Zoals de vertaler zelf aangeeft is dit pas de vierde complete Sophocles in het Nederlands, na die van Leendert Burgerdijk (1903), Emiel De Waele (1972) en Jan Pieters (1989). Opmerkelijk toch dat van een zo klassieke klassieker als de grote Sophocles relatief zo weinig verzamelde werken in het Nederlands zijn gepubliceerd.

Wie Lateurs eerdere tragedievertalingen kent weet wat hier te verwachten is: kraakheldere vertalingen in vlot lopende jambische zesvoeters, afgewisseld door fraaie lyrische weergaven van de koorliederen, veelal in korte verzen van maar drie of vier woorden. Met daarbij vakkundige en zakelijke toelichtingen achterin het boek, die het juiste midden houden tussen bondigheid en grondigheid. In dit boekdeel beslaan aantekeningen, nawoord en register zo’n tachtig pagina’s. Dat is genoeg. Het nawoord (dat overigens niet zo heet) bevat vooral nuttige samenvattingen van de plot van de vier stukken. Handig voor wie het overzicht even kwijt is, of te voren even wil kijken waar de stukken over gaan.

Over de vertaling zelf lezen we, zoals meestal, niet veel. Jammer eigenlijk, want aan het eind van zo’n groot project als ‘de hele Sophocles’ had een hoofdstukje over de aangehouden vertaalprincipes en –methode zeker niet misstaan. Misschien kan Lateur nog eens apart een boekje opendoen over zijn uitgangspunten en zijn werkwijze, liefst met concrete voorbeelden. Dat zou voor jonge aspirant-vertalers van klassieken (want die moeten toch klaarstaan?) beslist belangwekkend en nuttig zijn.

Los van de uitstekende vertaling maakte dit boekdeel mij als

literatuurlezer zowel enthousiast als mismoedig. Enthousiast was ik weer over de geweldige tragedie *Philoctetes*, eerlijk gezegd de enige antieke tragedie die me ooit werkelijk bij de keel greep. Maar ook mismoedig over de antieke vorm, met soms ellenlange monologen en dialogen. Bij herlezing viel vooral de *Electra* me tegen. Wat een saai en eenzijdig stuk! Orestes komt thuis na twintig jaar, en vermoordt Clytaemnestra en Aegisthus. Beide moorden krijgen we overigens, traditiegetrouw, niet direct te lezen, omdat het buiten het toneel gebeurt. De tragedie wordt ook nog eens voor een flink deel opgevuld met leugenverhalen over Orestes’ vermeende overlijden.

Maar wat ik monotoon en oppervlakkig vind kan voor een ander dynamisch en diepzinnig zijn. Over de echte, grote klassieken mogen de meningen gelukkig verschillen. Hoofdzak is dat we ze blijven lezen en bespreken. Dat dit nu met alle Sophocles-stukken weer in Nederland en Vlaanderen kan is de grote verdienste van Patrick Lateur.

Tot slot nog een klein wensenlijstje, want dat heb ik ook nu. Wie weet helpt het. Twee halve Sophoclessen is natuurlijk beter dan een, maar nog mooier zou een complete uitgave zijn in één band. Misschien een idee voor een tweede druk, die hopelijk zal volgen. En als Lateur dan toch bezig is, zouden daar wellicht vertalingen van de belangrijkste fragmenten uit niet compleet bewaarde stukken bij kunnen. Die vullen intussen een volledig, derde deel in de bekende Loeb-serie, dus stof is er genoeg. En daarna Euripides misschien?

VINCENT HUNINK